

Boubínský prales vydal další tajemství.

Výskyt vzácných druhů hub souvisí se způsobem smrti stromů

17.3.2023 - | Správa Národního parku Šumava

Jádro Boubínského pralesa je známé obrovskou rozmanitostí hub. Mykologové tu registrují více než tisícovku druhů s výraznými plodnicemi, z nichž stovky patří mezi vzácné. Ovšem každý další mykologický monitoring přináší nová zjištění a nalezení dalších, dosud zde neznámých druhů. Některé mají velmi malé plodnice a byly dlouhodobě přehlížené, jiné prvonálezy se týkají ale i druhů s výraznými plodnicemi.

„Náš tým se v posledních letech zaměřoval na reakci horského pralesa na extrémní narušení vichřicí, po kterém typicky následuje gradace lýkožrouta smrkového a fragmentace lesa v důsledku různých managementových opatření. Konkrétně jsme chtěli zjistit, jak způsob úmrtí stromu - nastojato odumřelé stromy versus zlomy a vývraty - souvisí s druhovým složením houbových společenstev, které se na kmenech vyvíjejí,“ vysvětluje důvody výzkumu řešitel projektu Pavel Šamonil z Odboru ekologie lesa Výzkumného ústavu Silva Tarouci pro krajinu a okrasné zahradnictví v.v.i.

„Pro řešení této kapitoly výzkumu jsme vybrali celkem 60 smrkových kmenů. Polovinu z nich tvořily stojící a padlé souše v různých stádiích rozkladu. Druhou skupinu reprezentovaly kmeny, které se vyvrátily zaživa. Na těchto kmenech jsme podrobně prozkoumali druhové složení houbových společenstev. Na šesti desítkách smrkových kmenů jsme našli 312 druhů hub, přičemž na jednom kmeni bylo zaznamenáno až 49 druhů,“ doplňuje detailní výsledky vedoucí mykologické skupiny Jan Běťák.

Co se konkrétních vzácných druhů týče, zásadní je znovunalezení ikonického pralesního druhu choroše ohňovce rezavohnědého *Phellinidium ferrugineofusum*. Jedná se o typický glaciální relik, který se v Evropě mimo Skandinávii, ruskou tajgu a Bělověžský prales do současnosti zachoval pouze na několika lokalitách ve vyšších pohořích (Alpy, Vysoké Tatry, Šumava, Novohradské hory) s přirozeným výskytem smrku, který je jeho hlavní hostitelskou dřevinou.

„Ohňovec rezavohnědý byl u nás prvně nalezen v roce 1964 právě v Boubínském pralese a od té doby zde byl pravidelně evidován. Na poslední nález z roku 1995 se však i přes pozdější intenzivní a cílené pátrání dlouho nedařilo navázat. Teprve v roce 2020, po dlouhém čtvrtstoletí byl, při cíleném hledání znovu objeven, a to hned na několika tlejících kmenech,“ zmiňuje Jan Běťák.

„Tato houba vytváří barevně nenápadné, často však plošně rozsáhlé rozlité plodnice v různých odstínech hnědé barvy, od purpurově hnědé v mládí, až po tmavě čokoládově hnědou ve stáří. Až metrové plodnice se objevují na relativně tvrdém dřevě jen několik málo let po pádu stromu, a na kmeni vytrvávají většinou po dobu dvou až tří let. Rozhodně se nejedná o atraktivně vypadající houbu, je ale nesmírně vzácná,“ popisuje ohňovec rezavohnědý Pavel Šamonil.

Ohňovec rezavohnědý má velmi specifické ekologické nároky - jeho plodnice vyrůstají téměř výhradně na kmenech, které uschly nastojato a dlouho stály jako souše. Navíc tento druh sám o sobě významným způsobem ovlivňuje vývoj celého společenstva hub, které se spolu s ním na osídleném

kmeni vyskytuje. Kupříkladu severský choroš *Skeletocutis delicata*, další velmi vzácný druh, který byl během tohoto výzkumu na Boubíně nalezen poprvé mimo boreální Eurasii, roste pouze na starých plodnicích ohňovce rezavohnědého nebo v jejich těsné blízkosti.

Jmenované příklady jasně dosvědčují, jak důležité je ponechávání mrtvého dřeva v lesích spontánním rozkladným procesům, pokud možno v co nejpestřejší struktuře. Každý typ substrátu může být klíčový pro jiné druhy hub.

„Provázanost mezi životním příběhem stromů a společenstvem kolonizujících hub je prokázána. Nastojato odumřelé smrky, ponechané samovolnému rozkladu a následně i pádu hostí specifické společenstvo hub, které se významně liší od společenstva zaživa vyvrácených stromů. Společenstvo vázané na smrky, které v minulosti stály jako souše, je zároveň mimořádně druhově pestré a slouží jako nenahraditelné útočiště pro některé vzácné a ohrožené druhy hub,“ shrnuje specialista Jan Běťák

„V tomto případě evidentně platí, že je rozdíl, zda stojící souši pokácíme nebo necháme přirozeně tlít nastojato a potom spadnout. Příroda nám jasně ukazuje, že i různé druhy smrti a posmrtného vývoje stromů dávají život odlišným druhům a celým společenstvům organismů. Různé životní příběhy stromů jsou pro celý ekosystém lesa obohacující. Z toho důvodu se snažíme nekácet souše na mnoha místech Šumavy, nejen v Boubínském pralese. Jedině tak můžeme nastartovat a nechat rozvinout přirozený vývoj tohoto nádherného lesního komplexu,“ zakončuje ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

Ve Vimperku 17. 3. 2023

<https://www.npsumava.cz/boubinsky-prales-vydal-dalsi-tajemstvi-vyskyt-vzacnych-druhu-hub-souvisi-se-zpusobem-smrti-stromu>